

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»

ДМИТРИК АНАСТАСІЯ БОГДАНІВНА

УДК 347.454 : 347.73

**АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО У СПРАВАХ ПРО
ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ
ВПЛИВУ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Приватному вищому навчальному закладі «Львівський університет бізнесу та права».

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор
Назар Юрій Степанович,
Львівський державний університет внутрішніх справ, директор Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Кузьменко Оксана Володимирівна,
Національна академія внутрішніх справ,
завідувач кафедри адміністративного права і процесу;

кандидат юридичних наук, доцент
Гладун Зіновій Степанович,
Львівська комерційна академія,
доцент кафедри кримінального права та процесу.

Захист відбудеться «23» лютого 2017 р. о 09.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.140.02 у ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права» за адресою: 79021, м. Львів, вул. Кульпарківська, 99, ауд. 221.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права» за адресою: 79021, м. Львів, вул. Кульпарківська, 99.

Автореферат розісланий «20» січня 2017 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої
ради, доктор юридичних
наук**

Л.Г. Чистоклєтов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Якісні зміни у системі правосуддя є однією з найважливіших реформ у контексті подальшого розвитку державних інституцій та громадянського суспільства в Україні. Задля забезпечення таких реформ Верховною Радою України 2 червня 2016 року прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», Закон України «Про судоустрій та статус суддів», а також Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, затверджену Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015. Зокрема, в останньому документі зазначено, що сучасна система правосуддя не виконує поставлені перед нею завдання на належному рівні. Одним із основних чинників такої ситуації названо абсолютизацію принципу про поширення юрисдикції судів на всі правовідносини. У цьому контексті важливими є питання чіткого визначення повноважень суду під час розгляду конкретної категорії справ.

Справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства – одна з категорій адміністративних справ, у яких вирішуються спори щодо публічних фінансів (що є надактуальним у питанні подолання фінансової кризи в державі), яка характеризується, за правило, комплексністю вимог позивачів. За таких умов і практичне, і теоретичне значення мають не лише питання щодо визначення компетентного суду, який розглядатиме спір, строків подання позову та строків вирішення справи, а й чіткого дотримання загальних засад адміністративного судочинства під час розгляду позову про оскарження застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Теоретичне осмислення проблем матеріально-правового та процесуального характеру під час вирішення публічно-правових спорів, що виникають у зв'язку з оскарженням застосування примусових заходів у бюджетній сфері, не лише сприятиме поліпшенню діяльності адміністративних судів та більш ефективному правозастосуванню органами фінансового контролю, а й дасть змогу усунути законодавчі прогалини правового регулювання протидії порушенням бюджетного законодавства.

Проблематика адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства мало досліджена. Водночас аналізу окремих питань діяльності адміністративних судів, зокрема щодо розгляду спорів за участю органів бюджетного контролю, приділяли увагу: В. Б. Авер'янов, В. М. Бевзенко, А. І. Берлач, Л. К. Воронова, О. П. Гетьманець, З. С. Гладун, Е. Ф. Демський, Е. С. Дмитренко, А. Й. Іванський, М. В. Ковалів, Т. О. Коломоєць, О. В. Кузьменко, М. П. Кучерявенко, В. М. Кравчук, Р. С. Мельник, А. О. Монаєнко, О. А. Музика-Стефанчук, Ю. С. Назар, О. П. Орлюк, П. С. Пацурківський, О. М. Пасенюк, Ю. С. Педько, І. М. Проць, Ю. О. Ровинський, Л. А. Савченко, В. В. Середа, І. А. Сікорська, М. І. Смокович, О. А. Соколов, Л. І. Сопільник, С. С. Теленик, В. Д. Чернадчук, Н. Я. Якимчук та

інші вчені, які представляють різні галузі правової науки. Праці цих науковців є вагомим внеском у розвиток теоретичних положень про адміністративне судочинство у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. Проте сучасного вирішення в українському праві питання про особливості розгляду адміністративними судами публічно-правових бюджетних спорів досі немає.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленого Радою з питань судової реформи та Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015; Стратегії розвитку судової влади України на 2015–2020 роки, затвердженої Радою суддів України від 11.12.2014 р. № 71; Постанови НАН України від 20.12.2013 р. № 179 «Про Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2014–2018 роки» та рекомендацій Ради президентів академій наук України для ВНЗ щодо виконання досліджень за Пріоритетними науковими напрямами досліджень (п. 3.4 Політико-правові науки); а також згідно з Планом науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт Приватного вищого навчального закладу «Львівський університет бізнесу та права» на 2015–2017 роки.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає у з'ясуванні особливостей адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства і наданні обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на поліпшення правозастосовної діяльності адміністративних судів під час розгляду цієї категорії справ.

Для досягнення поставленої мети у дисертації окреслено такі *завдання*:

- розкрити змістовні характеристики адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;
- визначити поняття адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;
- з'ясувати особливості застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства як предмета оскарження в адміністративних судах;
- охарактеризувати юрисдикцію (підвідомчість) та підсудність справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;
- здійснити аналіз правового статусу позивачів та відповідачів у адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;
- встановити особливості звернення з адміністративним позовом і відкриття провадження в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;

– виокремити основні проблеми діяльності адміністративного суду під час розгляду адміністративної справи та ухвалення судового рішення у цій категорії справ;

– надати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють адміністративне судочинство у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Об'єкт дослідження – суспільні правовідносини, що формуються у процесі організації та здійснення адміністративного судочинства під час вирішення публічно-правових бюджетних спорів.

Предметом дослідження є адміністративне судочинство у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становить сукупність загальнонаукових та спеціально-наукових методів і прийомів наукового пізнання, що забезпечують комплексний підхід до аналізу адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. Дисертація ґрунтується на філософських методах, які дають змогу осягти природу адміністративно-процесуальних правовідносин, що виникають із публічно-правових спорів у бюджетній сфері. Із загальнонаукових методів використано діалектичний та історичний підходи – для розкриття змісту адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства (підрозділ 1.1), з метою дослідження правового статусу позивачів та відповідачів у цій категорії адміністративних справ (підрозділи 2.1, 2.2). Системний підхід, методи структурного та функціонального аналізу використано для вивчення особливостей звернення з адміністративним позовом і відкриття провадження в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства (підрозділ 3.1), а також для виокремлення ознак публічно-правових спорів щодо оскарження рішень про застосування заходів фінансово-правової відповідальності у бюджетній сфері (підрозділ 1.1). Застосування формально-юридичного методу сприяло систематизації фактологічного матеріалу та нормативно-правової бази щодо реалізації заходів впливу в разі порушення бюджетного законодавства (підрозділ 1.2). У роботі також застосовано такі спеціально-наукові методи, як порівняльно-правовий аналіз (підрозділи 1.1, 1.3), доктринальне тлумачення правових норм та узагальнення юридичної практики (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2).

Нормативним підґрунтям роботи є Конституція України, законодавчі та підзаконні акти, норми яких регулюють відносини у сфері адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Емпіричну базу дослідження становлять результати опитування 74 суддів та їх помічників, статистичні дані окремих органів бюджетного контролю, узагальнення судової практики в адміністративних справах, офіційні документи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що представлена дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

У межах виконаного дослідження одержано результати, які вирізняються науковою новизною, зокрема:

уперше:

- запропоновано авторське визначення адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;

- доведено, що зміст адміністративного позову у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства становить адресоване адміністративному суду прохання позивача – розпорядника чи одержувача бюджетних коштів або іншої особи процесуально-правового характеру – задовольнити його вимогу про зобов'язання відповідача прийняти рішення або вчинити певні дії, або ж про скасування чи визнання нечинним рішення, яким застосовано примусовий захід;

- обґрунтовано доцільність віднесення розгляду справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства до виключної підсудності окружних адміністративних судів;

удосконалено:

- пропозиції щодо упорядкування норм, що регулюють строки звернення до адміністративного суду, зокрема стосовно доцільності збільшення такого строку у справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;

- визначення понять «позивач» та «відповідач» в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;

- теоретичні положення щодо змісту поняття «забезпечення адміністративного позову»;

- підходи щодо найпоширеніших підстав для залишення позовної заяви без руху у цій категорії адміністративних справ;

дістали подальший розвиток:

- пропозиції щодо доцільності уніфікувати на законодавчому рівні підстави і порядок застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;

- наукові підходи щодо видів забезпечення позову у справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства;

- положення про обсяг повноважень адміністративного суду при вирішенні зазначеної категорії справ.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та обґрунтовані у дисертації висновки і рекомендації можуть бути використані у:

- *науково-дослідній діяльності* – для подальшого дослідження теоретичних

проблем бюджетного та адміністративно-процесуального права, а також особливостей адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства України;

– *правотворчості* – у рамках вдосконалення чинного законодавства, зокрема для внесення змін до Бюджетного кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих і підзаконних актів України, призначених регулювати бюджетно-деліктні та адміністративно-процесуальні відносини;

– *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності здійснення адміністративними судами правосуддя, а також належного послуговування контрольними та правоохоронними органами нормами чинного законодавства, що регламентують застосування заходів фінансово-правової відповідальності за порушення бюджетного законодавства (акт впровадження від 17.11.2014 року);

– *навчальному процесі* – під час підготовки підручників, навчальних посібників із дисциплін «Фінансове право», «Бюджетне право», «Адміністративний процес», «Адміністративне судочинство» та у межах викладацької діяльності (довідка № 6 від 10.09.2016 року Приватного вищого навчального закладу «Львівський університет бізнесу та права»).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, у якому викладено теоретичні та практичні положення щодо адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. Всі наукові положення, висновки, рекомендації, винесені на захист, є авторськими.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження оприлюднено на науково-практичних заходах, зокрема: науково-практичному семінарі «Забезпечення органами внутрішніх справ європейських стандартів у своїй діяльності» (Львів, 7 грудня 2012 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії політики безпеки у XXI столітті» (Львів, 23–25 жовтня 2013 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Правоохоронна діяльність: конституційні та адміністративно-правові аспекти» (Львів, 25 жовтня 2013 р.); науково-практичному семінарі «Проблеми профілактики наркоманії: соціальний і правовий аспект» (Львів, 3 жовтня 2014 р.).

Публікації. Основні положення дисертації викладено у 9 публікаціях (8 одноосібних), із яких 5 – статті у наукових фахових виданнях; 1 – стаття у виданні України, яке включено до міжнародних наукометричних баз; 3 – тези виступів у збірниках наукових праць за матеріалами конференцій.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 197 сторінок, із них основний текст – 167 сторінок, список використаних джерел (214 найменувань) розміщено на 25 сторінках, додатки – на 5 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації; встановлено зв'язок із науковими планами, програмами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, а також методи дослідження; відображено наукову новизну роботи, пропозиції та положення, які виносяться на захист; висвітлено теоретичне і практичне значення запропонованих рекомендацій та наведено дані щодо їх апробації.

У **Розділі 1 «Загальні засади адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства»** висвітлено загальнотеоретичні питання публічно-правових спорів у бюджетній сфері та їх вирішення у порядку адміністративного судочинства, зокрема підвідомчість та підсудність справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, а також охарактеризовано такі заходи впливу.

У *підрозділі 1.1 «Змістовні характеристики адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства»* зазначено, що для розкриття змістовних характеристик цієї категорії адміністративних справ необхідним є дослідження сутності публічно-правового спору, статусу учасників спору, публічно-правових відносин, у яких виник конфлікт. Запропоновано виокремити такі ознаки публічно-правових спорів щодо оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства: 1) публічний характер спору; 2) особливості публічно-правових відносин як сфери виникнення публічно-правового спору. Ці, зокрема, спори виникають із бюджетно-деліктних відносин, що поділяються на матеріальні (відносини бюджетної відповідальності) та процесуальні (відносини провадження у справі про бюджетне правопорушення). Це зумовлює обов'язок адміністративного суду досліджувати у таких публічно-правових спорах і наявність складу бюджетного правопорушення, і дотримання суб'єктом владних повноважень процесуальних вимог застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства; 3) особливий суб'єктний склад, зумовлений тим, що обов'язковим суб'єктом таких спорів є органи, наділені контрольними повноваженнями за Бюджетним кодексом України, головні розпорядники бюджетних коштів або суд, котрі ухвалили рішення про застосування до учасника бюджетного процесу відповідного заходу впливу; 4) особливий предмет спору – лише рішення (не дії чи бездіяльність) відповідних суб'єктів владних повноважень.

Наголошено, що змістовні характеристики адміністративних справ про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства також охоплюють і класифікаційні ознаки. З огляду на практичну значущість, посилену увагу слід приділити класифікації публічно-правових спорів залежно від юридичного змісту спірних відносин. Адміністративні справи про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства віднесені до категорії № 9 Класифікатора категорій

адміністративних справ, затвердженого рішенням Ради суддів адміністративних судів України від 31 жовтня 2013 року – справи зі спорів з приводу реалізації публічної фінансової політики. Поділ цієї категорії на окремі, недостатньо чітко окреслені, підкатегорії зумовлює певні труднощі у правозастосовній практиці адміністративних судів, передусім щодо віднесення конкретної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства до підкатегорії «спори у сфері бюджетної системи та бюджетного процесу, державного боргу» чи до підкатегорії «спори у сфері процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, державного фінансового контролю, внутрішньої контрольно-ревізійної роботи».

У підрозділі 1.2 «Застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства як предмет оскарження в адміністративних судах» охарактеризовано суть та порядок застосування попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою усунення порушення бюджетного законодавства, зупинення операцій із бюджетними коштами, призупинення бюджетних асигнувань, зменшення бюджетних асигнувань, повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету, зупинення дії рішення про місцевий бюджет, безспірного вилучення коштів із місцевих бюджетів.

Зазначено, що на законодавчому рівні (у нормах Глави 18 «Відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства» БК України) не отримали належного правового регулювання питання обсягу повноважень суб'єктів бюджетного контролю щодо притягнення осіб до фінансово-правової відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Не сприяють такі норми й чіткому розмежуванню повноважень юрисдикційних органів щодо застосування конкретних заходів впливу за бюджетні делікти. Також до недоліків законодавчого регулювання застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства віднесено недостатню регламентацію провадження щодо застосування таких заходів. Ці недоліки є однією з вагомих причин правозастосовних помилок органів бюджетного контролю, що, своє чергою, зумовлює численні випадки оскарження рішення про притягнення до фінансово-правової відповідальності за вчинені бюджетні делікти.

У підрозділі 1.3 «Юрисдикція (підвідомчість) та підсудність справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства» наголошено на тому, що адміністративні суди, беручи до уваги основні критерії розмежування судових юрисдикцій (суб'єктний склад сторін спору, предмет спірних правовідносин та характер спірних правовідносин), рідко допускають помилки щодо віднесення публічно-правових спорів про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства не до підвідомчості адміністративних судів. Так, у таких справах обов'язковим учасником правовідносин є суб'єкт владних повноважень – орган бюджетного контролю (Державна аудиторська служба, Державна казначейська служба, Міністерство фінансів України тощо) чи інший суб'єкт, який на підставі наданих йому повноважень прийняв рішення про притягнення розпорядника

(одержувача) бюджетних коштів чи іншого учасника бюджетного процесу до фінансово-правової відповідальності. Спир про правомірність застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства виник внаслідок реалізації суб'єктом владних повноважень своїх владних управлінських функцій, зміст яких полягає у виявленні та покаранні порушників бюджетно-правових норм. Відтак такі функції реалізуються під час бюджетно-деліктних відносин, які мають чіткий публічно-правовий характер.

У підрозділі також зазначено: якщо норми про підвідомчість (юрисдикцію) установлюють коло справ, віднесених до розгляду адміністративних судів як окремої системи юрисдикційних органів, то інститут підсудності дає змогу розмежувати справи, віднесені до компетенції адміністративних судів, у рамках системи цих судів між окремими її ланками чи елементами. Аналіз повноважень адміністративних судів, що розглядають справи у першій інстанції, засвідчує, що основними критеріями розмежування предметної підсудності адміністративних справ є предмет публічно-правового спору та суб'єктний склад такого спору. За цими критеріями ані Вищий адміністративний суд України, ані апеляційні адміністративні суди не наділені компетенцією розглядати справи щодо оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. Натомість такі справи можуть розглядати місцеві загальні суди або окружні адміністративні суди. Більшість рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства приймають державні органи, що зумовлює віднесення справ про оскарження таких рішень до предметної підсудності окружних адміністративних судів. Однак ймовірні випадки розгляду зазначеної категорії справ і місцевими загальними судами, якщо оскаржують рішення представників місцевого самоврядування.

Розділ 2 «Правовий статус сторін адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства» складається із двох підрозділів, у яких розглянуто сукупність ознак, що характеризують позивачів та відповідачів в адміністративних справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

У підрозділі 2.1 *«Правовий статус позивачів в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства»* зазначено, що для характеристики позивача у цій категорії адміністративних справ за основу необхідно взяти його процесуальний статус в адміністративному судочинстві, відтак виокремити і притаманні йому риси як учасника бюджетно-деліктних відносин. Для виконання цього завдання виправданим є використання поняття «правовий статус позивача», що є ширшим за змістом від «процесуальний статус позивача».

Наголошено, що в адміністративних справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства суб'єкт владних повноважень на виконання таких повноважень не ініціює позовне провадження і, відповідно, не є позивачем. Фізичні особи також не будуть позивачами, оскільки рішенням про застосування заходів впливу за

порушення бюджетного законодавства притягується до відповідальності юридична особа – розпорядник або одержувач бюджетних коштів чи інший учасник бюджетного процесу, саме їх права та інтереси може бути порушено. Відтак позивачем може бути лише та юридична особа, на захист прав та інтересів якої подано адміністративний позов до адміністративного суду, а не суб'єкт владних повноважень, який виконує владні управлінські функції у бюджетно-деліктних відносинах.

Проаналізовано правовий статус розпорядників та одержувачів бюджетних коштів як учасників провадження в адміністративному судочинстві. Наголошено на відмінностях правового статусу головного розпорядника бюджетних коштів та розпорядника нижчого рівня. Зокрема доведено, що, зважаючи на субординаційну природу відносин головного розпорядника та розпорядника бюджетних коштів і відсутність у законодавстві обов'язку розпорядника коштів ініціювати перед головним розпорядником застосування заходу впливу у вигляді зменшення бюджетних асигнувань (також не встановлено порядку такого ініціювання), вимога органів державного фінансового контролю здійснити таке ініціювання є необґрунтованою.

Акцентовано на тому, що задоволення публічних потреб є основною соціальною функцією діяльності розпорядника бюджетних коштів – бюджетної установи. Безпідставні обмеження у використанні коштів у багатьох випадках зумовлює ненадання на належному рівні публічних послуг бюджетною установою. Відтак адміністративним судам під час розгляду справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства необхідно враховувати соціальне (публічне) значення діяльності розпорядника бюджетних коштів, намагатися у найстисліші терміни вирішити справу, зважаючи на те, що рішенням правозастосовного суб'єкта обмежено повноваження бюджетної установи на використання коштів.

Наголошено, що законодавчі акти не повною мірою відображають особливості правового статусу одержувачів бюджетних коштів, що зумовлює доцільність у Бюджетному кодексі України навести перелік суб'єктів, які не можуть бути одержувачами бюджетних коштів, чітко виокремити основні права та обов'язки одержувачів, а також закріпити матеріально-правові та процесуальні особливості притягнення одержувачів бюджетних коштів до фінансово-правової відповідальності.

У підрозділі 2.2 «Правовий статус відповідачів в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства» наведено перелік суб'єктів владних повноважень, яким надано право застосувати примусові заходи у бюджетній сфері, внаслідок чого вони можуть отримати статус відповідача в адміністративній справі (Рахункова палата України, Міністерство фінансів України та місцеві фінансові органи, Державна казначейська служба України, місцеві ради та інші). Зважаючи на належність до різних гілок влади, на особливості правового статусу та завдання дисертаційної роботи, цілком

виправдано запропоновано вживання як узагальнюючого поняття щодо цих суб'єктів, поряд із терміном «органи бюджетного контролю», поняття «органи публічної адміністрації, уповноважені Бюджетним кодексом України на притягнення до фінансово-правової відповідальності».

Зосереджено увагу на аналізі правових норм, що регламентують участь у адміністративному судочинстві як відповідачів, а також повноваження у сфері бюджетно-деліктних відносин Державної аудиторської служби України та Державної казначейської служби України. Найбільший вплив з-поміж матеріально-правових норм на правовий статус цих органів бюджетного контролю як відповідачів у зазначеній категорії адміністративних справ мають нормативні конструкції, що визначають повноваження щодо усунення виявлених порушень бюджетного законодавства. Наголошено, що систематизація правових підстав і процесуальних особливостей застосування примусових заходів за бюджетні правопорушення в одному нормативно-правовому акті (Методичних рекомендаціях щодо порядку застосування органами Державної казначейської служби України заходів впливу за порушення бюджетного законодавства) справляє позитивний вплив на правозастосовну практику органів казначейства.

Зауважено, що правовий статус органів бюджетного контролю як відповідачів характеризується сукупністю прав та обов'язків осіб, які беруть участь у справі (ст. 49 КАС України), а також власними правами та обов'язками, визначеними у ст. 53 КАС України. Зокрема, відповідач має право визнати адміністративний позов повністю або частково, подати заперечення проти адміністративного позову. У справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства обов'язок доказування правомірності цього рішення, відповідно до КАС України, покладається на відповідача – суб'єкта владних повноважень. Окрім доказування правових підстав для рішення (тобто правомірності), правозастосовний суб'єкт повинен доказувати фактичну підставу, тобто наявність фактів, із якими закон пов'язує можливість прийняття рішення щодо учасника бюджетного процесу чи вчинення щодо нього певної дії. У цій категорії адміністративних справ заперечення проти позову слід розглядати як вимогу відповідача до адміністративного суду про відхилення адміністративного позову у зв'язку з необґрунтованістю чи неправомірністю позовних вимог про скасування (визнання протиправним) рішення, за яким застосовано захід впливу за порушення бюджетного законодавства чи інших вимог позивача або через відсутність підстав для виникнення (продовження) судового процесу.

Розділ 3 «Особливості провадження у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства», що складається з двох підрозділів, присвячений дослідженню проблемних питань, котрі виникають під час провадження в суді першої інстанції у цій категорії адміністративних справ.

У підрозділі 3.1 «Звернення з адміністративним позовом і відкриття провадження в адміністративній справі» зазначено, що позовним провадженням

у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства слід вважати регламентовану адміністративно-процесуальними нормами послідовну діяльність судів із розгляду і вирішення публічно-правових бюджетних спорів, що виникають між органами бюджетного контролю та учасниками бюджетного процесу, щодо розгляду індивідуально-конкретної справи. Таке провадження ініціюється шляхом звернення позивача до адміністративного суду з позовом до відповідача про захист прав та інтересів юридичних осіб – розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів чи інших учасників бюджетного процесу.

Особливу увагу приділено необхідності дотримання вимог щодо форми і змісту адміністративного позову. На підставі дослідження практики розгляду адміністративними судами справ про оскарження застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства виокремлено два види вимог, що становлять зміст таких позовів. У поодиноких випадках позивачі використовують положення п. 2 ч. 4 ст. 105 КАС України (зобов'язання відповідача–суб'єкта владних повноважень прийняти рішення або вчинити певні дії), однак здебільшого – положення п. 1 ч. 4 ст. 105 КАС України (вимога про скасування або визнання нечинним рішення відповідача–суб'єкта владних повноважень повністю чи окремих його положень).

Пред'явлення учасником бюджетного процесу, до якого застосовано заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, адміністративного позову вважається початковим етапом процедури звернення до адміністративного суду першої інстанції. Наступні етапи – це з'ясування обставин справи та постановлення ухвали про залишення позовної заяви без розгляду, відкриття провадження у справі чи відмова у відкритті провадження у справі. КАС України також передбачає можливість адміністративних судів постановити ухвалу про залишення позовної заяви без руху або про повернення позовної заяви. Водночас проаналізовано порядок та основні підстави для залишення позовної заяви без руху, а також для відмови у відкритті провадження у справах про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

У підрозділі 3.2 «Розгляд адміністративної справи та ухвалення судового рішення» наголошено на тому, що розгляд адміністративної справи щодо оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства починається з підготовки справи до судового розгляду. Основним процесуальним заходом, що здійснюється на стадії підготовки адміністративної справи досудового розгляду, є проведення попереднього судового засідання, метою якого є з'ясування можливості врегулювання публічно-правового бюджетного спору до судового розгляду справи або забезпечення всебічного та об'єктивного вирішення справи протягом розумного строку. Ще одним процесуальним етапом стадії підготовки адміністративної справи досудового розгляду є визначення необхідності та вжиття заходів щодо забезпечення адміністративного позову. У справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства забезпечення адміністративного

позову зумовлено вимогами розпорядників чи одержувачів бюджетних коштів визнати протиправною та скасувати вимогу органів бюджетного контролю або ж заборонити останнім вчинення певних дій. Обґрунтовано доцільність забезпечення позову у цій категорії справ шляхом і зупинення дії відповідного рішення, і заборони суб'єктові владних повноважень вчинення певних дій.

Судовий розгляд адміністративної справи вважається основною стадією провадження, оскільки у його межах свої процесуальні повноваження реалізують суд та учасники адміністративного процесу (сторони, треті особи, представники сторін, а також інші учасники розгляду), здійснюється встановлення фактичних обставин публічно-правового бюджетного спору та його вирішення. Наголошено, що повноваження адміністративних судів під час вирішення справ про оскарження рішення щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства корелюються з визначеним позивачем змістом адміністративного позову.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання, пов'язаного з характеристикою адміністративного судочинства у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. У результаті дослідження сформульовано низку наукових та практичних висновків, пропозицій і рекомендацій, до основних із яких можна віднести такі:

1. Запропоновано адміністративною справою про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства вважати переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір у сфері бюджетно-деліктних відносин, предметом якого є індивідуальний правовий акт органу бюджетного контролю, головного розпорядника бюджетних коштів або суду про зупинення операцій із бюджетними коштами, призупинення бюджетних асигнувань, повернення бюджетних коштів, зменшення бюджетних асигнувань, безспірне вилучення коштів, попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства, зупинення дії рішення про місцевий бюджет.

2. Встановлено (на основі аналізу судової практики), що різні адміністративні суди спори, що виникають внаслідок застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства (подекуди одних і тих же заходів – попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства, зменшення бюджетних асигнувань), відносять до різних підкатегорій справ зі спорів із приводу реалізації публічної фінансової політики – спорів у сфері бюджетної системи та бюджетного процесу, державного боргу чи до підкатегорії спорів у сфері процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, державного фінансового контролю, внутрішньої контрольної-

ревізійної роботи. Така ситуація не сприяє виконанню основних завдань, що зумовили створення Класифікатора категорій адміністративних справ, – визначення єдиних критеріїв класифікації публічно-правових спорів для забезпечення належної організації адміністративного судочинства. Тому доцільно у Методичних роз'ясненнях щодо застосування Класифікатора категорій адміністративних справ, затверджених рішенням Ради суддів адміністративних судів України від 30 жовтня 2013 р. № 114, чітко визначити належність адміністративних справ про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства до підкатегорії «спори у сфері бюджетної системи та бюджетного процесу, державного боргу».

3. Встановлено, що як предмет оскарження в адміністративних судах застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства характеризується наявністю правозастосовних повноважень у різних суб'єктів бюджетного контролю та відсутністю єдиного процесуального порядку притягнення до відповідальності одержувачів і розпорядників бюджетних коштів. Норми Глави 18 Бюджетного кодексу України не повною мірою регламентують підстави та порядок застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. Відтак доцільним є внесення змін та доповнень до Бюджетного кодексу України або прийняття окремого законодавчого акта, який би містив чіткий (вичерпний) перелік порушень бюджетного законодавства, за які учасників бюджетного процесу може бути притягнуто до фінансово-правової відповідальності, єдиний порядок застосування усіх або більшості заходів впливу, особливості оскарження рішення про застосування таких заходів у адміністративному та судовому порядках.

4. Запропоновано юрисдикцію (підвідомчість) справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства визначити як компетенцію адміністративного суду розглядати і вирішувати цю категорію спорів за зверненням уповноваженої особи. Під час дослідження юрисдикції адміністративних судів доцільно акцентувати не лише на проблемах розмежування судових юрисдикцій, а й на їх взаємодії. Однією з найбільш використовуваних форм такої взаємодії слід вважати визнання (невизнання) адміністративними судами преюдиційних обставин. Однак практика застосування норм КАС України про такі обставини та позиція Вищого адміністративного суду України засвідчує відсутність чітких правил щодо обов'язковості використання в адміністративному судочинстві рішень судів інших юрисдикцій. Відтак доцільно роз'яснити на рівні Верховного Суду України порядок застосування процесуальних норм, що визначають правила використання преюдиційних обставин для усіх юрисдикцій, зокрема й для юрисдикції адміністративних судів під час розгляду та вирішення справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

5. Доведено, що для оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства важливим є правильне визначення адміністративного суду першої інстанції, до якого необхідно подавати адміністративний позов, використовуючи правила про

підвідомчість та підсудність адміністративних справ. Більшість рішень про застосування заходів впливу приймають державні органи, що зумовлює віднесення справ про оскарження таких рішень до предметної підсудності окружних адміністративних судів. Однак імовірні випадки розгляду зазначеної категорії справ і місцевими загальними судами, якщо оскаржують рішення представників місцевого самоврядування. Така ситуація не сприяє однаковому застосуванню адміністративно-процесуальних норм. Тому слушно віднести розгляд справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства до виключної підсудності окружних адміністративних судів. Для цього необхідно доповнити ч. 2 ст. 18 КАС України пунктом 4 такого змісту: «про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства».

6. Запропоновано позивачем в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства вважати розпорядника або одержувача бюджетних коштів чи іншу особу, на захист порушених прав та інтересів у сфері публічно-правових відносин якої відкрито позовне провадження в адміністративній справі. Адміністративним судам слід враховувати, що більшість позивачів у цій категорії справ є бюджетні установи, що повністю утримуються за рахунок коштів, відповідно, державного чи місцевого бюджетів та забезпечують безперебійне функціонування публічної адміністрації.

7. Визначено, що відповідачем в адміністративній справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства є суб'єкт владних повноважень – орган публічної адміністрації, уповноважений, за Бюджетним кодексом України, на притягнення до фінансово-правової відповідальності, який, на думку позивача, виконуючи владні управлінські функції у сфері бюджетно-деліктних відносин, порушив його права та інтереси, та повинен усунути це порушення. Органи Державної аудиторської служби України (Державної фінансової інспекції України) та Державної казначейської служби України найбільш активно залучаються як відповідачі у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

8. Доведено, що зміст адміністративного позову у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства – це адресоване адміністративному суду прохання позивача – розпорядника чи одержувача бюджетних коштів або іншої особи процесуально-правового характеру – задовольнити його вимогу про зобов'язання відповідача прийняти рішення або вчинити певні дії, або ж про скасування чи визнання нечинним рішення, за яким застосовано примусовий захід. Аналіз рішень адміністративних судів засвідчує, що найбільш доцільним є визначення позовних вимог до органів бюджетного контролю як визнання протиправним та скасування рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

9. Зважаючи на практику Європейського суду з прав людини щодо розуміння того, що однією з основних складових права на справедливе судочинство є якнайширше забезпечення особі можливості звернення до суду для вирішення спору, аргументовано доцільність збільшення строку для звернення до адміністративного суду щодо оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. Для цього необхідно внести зміни до ст. 124 Бюджетного кодексу України, виклавши ч. 1 цієї статті у такій редакції: «Рішення про застосування заходу впливу за порушення бюджетного законодавства може бути оскаржено у порядку, встановленому законом. Рішення може бути оскаржено в органі, що його виніс, або в суді протягом **30 днів** з дня його винесення, якщо інше не передбачено законом».

10. З'ясовано, що у справах про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства залишення позовної заяви без руху розглядається як процесуальна дія, що зумовлена необхідністю усунення позивачем недоліків позовної заяви (недоліків порядку її подання). Аналіз судової практики дає змогу виокремити такі основні підстави для залишення позовної заяви без руху у цій категорії адміністративних справ: неправильна сплата (у неповному розмірі через розрахункові помилки або помилки щодо визначення спору лише немайновим) чи несплата судового збору. Позивачам слід звернути увагу на те, що, за правило, у позовних заявах цієї категорії справ поєднуються вимоги щодо скасування рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства (немайнові вимоги) та прохання скасувати відповідні пункти вимоги органу бюджетного контролю, якими бюджетну установу зобов'язується повернути (відшкодувати) певну суму бюджетних коштів (майнові вимоги). Відтак адміністративні суди вважають, що судовий збір сплачується за ставками, встановленими для позовних заяв майнового та немайнового характеру; у разі неподання копій документів у належній кількості (неподання відповідних копій для визначених у позовній заяві відповідачів або неподання копій через неправильне визначення позивачем певних осіб відповідачами); неподання доказів на підтвердження обставин, якими обґрунтовуються позовні вимоги; неподання довіреності чи іншого документа, що підтверджує повноваження представника, якщо позовна заява подана представником.

11. Запропоновано забезпеченням адміністративного позову у справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства вважати вжиття адміністративним судом, у провадженні якого знаходиться справа, заходів щодо зупинення дії рішення (його частини), за яким застосовано відповідний захід впливу, або (та) щодо заборони вчинення певних дій, що гарантує реальне виконання позитивно прийнятого судового рішення. На основі аналізу судової практики доведено доцільність виокремлення таких видів забезпечення позову у справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства: зупинення дії рішення суб'єкта бюджетного

контролю, яким застосовується один із заходів впливу; заборона відповідачу чи іншому суб'єкту бюджетних правовідносин приймати рішення про застосування нових заходів впливу за те ж порушення або повторне застосування тих же заходів, або вчиняти інші дії; зупинення дії рішення суб'єкта бюджетних правовідносин, заборона йому вчинення певних дій. Найбільш дієвим є клопотання позивача, яке містить прохання і про зупинення дії відповідного рішення, і про заборону суб'єкту владних повноважень вчинення певних дій. Таке клопотання (у разі його задоволення судом) і зупинить дію оскаржуваного рішення для недопущення невігідних фінансових наслідків для позивача, і убезпечить розпорядника чи одержувача бюджетних коштів від прийняття протягом розгляду справи інших рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

12. Аргументовано, що повноваження адміністративного суду при вирішенні справ про оскарження рішення щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства поширюються лише на відносини, що виникають у зв'язку з прийняттям розпорядження про застосування конкретного заходу впливу (зупинення операцій із бюджетними коштами, призупинення бюджетних асигнувань тощо). Що стосується відшкодування виявлених збитків, завданих державному чи місцевому бюджету, то про їх наявність може бути зазначено у вимозі органу державного фінансового контролю, але вони можуть бути або добровільно відшкодовані розпорядником (одержувачем) бюджетних коштів, або стягнуті у судовому порядку за позовом органу державного фінансового контролю. Наявність таких збитків та правильність їх обчислення не підлягають дослідженню судом у справах про оскарження рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Дмитрик А. Б. Оскарження в адміністративному суді рішення про зменшення бюджетних асигнувань / А. Б. Дмитрик // Митна справа. – 2012. – № 2. – Ч. 2. – Кн. 1. – С. 389–394.
2. Дмитрик А. Б. Зміст адміністративного позову у справах про оскарження зменшення бюджетних асигнувань / А. Б. Дмитрик // Митна справа. – 2013. – № 6 – Ч. 2. – Кн. 1. – С. 394–399.
3. Дмитрик А. Б. Забезпечення адміністративного позову у справах про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / А. Б. Дмитрик // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – Вип. 1. – С. 144–153.
4. Дмитрик А. Б. Залишення позовної заяви без руху у справах про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / А. Б. Дмитрик // Форум права. – 2015. – № 2. –

С. 41–46 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_2_8.pdf.

5. Дмитрик А. Б. Повноваження адміністративного суду у вирішенні справ про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / А. Б. Дмитрик // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2015. – Вип. 3. – С. 98–107.

6. Дмитрик А. Б. Поняття та ознаки адміністративної справи про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / Ю. С. Назар, А. Б. Дмитрик // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія юридична. – 2016. – № 14. – С. 231–247.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Дмитрик А. Б. Підсудність адміністративних справ щодо оскарження рішення про зменшення бюджетних асигнувань / А. Б. Дмитрик // Забезпечення органами внутрішніх справ європейських стандартів у своїй діяльності: тези науково-практичного семінару (Львів, 7 грудня 2012 р.). – Львів: ЛьвДУВС, 2012. – С. 16–20.

2. Дмитрик А. Б. Позовні вимоги у справах про оскарження зменшення бюджетних асигнувань / А. Б. Дмитрик // Правоохоронна діяльність: конституційні та адміністративно-правові аспекти: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 25 жовтня 2013 р.). – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – С. 87–90.

3. Дмитрик А. Б. Щодо класифікації адміністративних справ про оскарження рішень щодо застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / А. Б. Дмитрик // Стратегії політики безпеки у XXI столітті: тези міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 23–25 жовтня 2013 року); за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. А. Янковської. – Львів: ЛУБП, 2013. – С. 212–214.

АНОТАЦІЯ

Дмитрик А. Б. Адміністративне судочинство у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Приватний вищий навчальний заклад «Львівський університет бізнесу та права», Львів, 2017.

У роботі досліджено матеріально-правові та процесуальні аспекти розгляду адміністративними судами справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

На підставі аналізу наукових і нормативно-правових джерел та судової практики розкрито змістовні характеристики адміністративної справи про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства та визначено поняття такої адміністративної справи; з'ясовано особливості застосування заходів впливу за бюджетні правопорушення як предмета оскарження в адміністративних судах; охарактеризовано юрисдикцію (підвідомчість) та підсудність справ про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства; здійснено аналіз правового статусу позивачів та відповідачів у цій категорії справ.

Також з'ясовано особливості звернення з адміністративним позовом у справі про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства та виокремлено основні проблеми діяльності адміністративного суду під час розгляду цієї категорії справ.

За результатами дослідження сформульовано висновки, пропозиції та рекомендації, спрямовані на удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють адміністративне судочинство у справах про оскарження рішень про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Ключові слова: адміністративне судочинство, адміністративна справа, оскарження рішень, захід впливу, порушення бюджетного законодавства, органи бюджетного контролю, розпорядник бюджетних коштів, одержувач бюджетних коштів.

АННОТАЦИЯ

Дмитрик А. Б. Административное судопроизводство по делам об обжаловании решений о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Частное высшее учебное заведение «Львовский университет бизнеса и права», Львов, 2017.

В диссертации исследованы материально-правовые и процессуальные аспекты рассмотрения административными судами дел об обжаловании решений о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства.

На основании анализа научных и нормативно-правовых источников и судебной практики в диссертационной работе раскрыты содержательные характеристики административного дела об обжаловании решений о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства и определено понятие такого административного дела. В частности, предложено административным делом об обжаловании решений по применению мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства считать предоставленный на рассмотрение административного суда публично-правовой спор в сфере бюджетно-деликтных отношений, предметом которого является индивидуальный правовой акт органа бюджетного контроля, главного распорядителя бюджетных средств или суда об остановке

операций с бюджетными средствами, приостановке бюджетных ассигнований, возврате бюджетных средств, уменьшении бюджетных ассигнований, беспорном изъятии средств, предупреждении о ненадлежащем исполнении бюджетного законодательства с требованием об устранении нарушения бюджетного законодательства, приостановлении действия решения о местном бюджете.

Выявлены особенности применения мер воздействия за бюджетные правонарушения как предмета обжалования в административных судах; охарактеризованы юрисдикция (подведомственность) и подсудность дел об обжаловании решений о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства; осуществлен анализ правового статуса истцов и ответчиков в этой категории дел.

Выявлены особенности обращения с административным иском по делу об обжаловании решения о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства. Доказано, что содержание административного иска по делам об обжаловании решения о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства составляет адресованную административному суду просьбу истца – распорядителя или получателя бюджетных средств или иного лица процессуально-правового характера – удовлетворить его требование об обязанности ответчика принять решение или совершить определенные действия, или же об отмене или признании недействительным решение, которым применена принудительная мера. Анализ решений административных судов позволяет утверждать, что наиболее целесообразным является определение исковых требований к органам бюджетного контроля как признанию противоправным и отмене решения о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства.

Выделены основные проблемы деятельности административного суда во время открытия производства по административному делу об обжаловании решений о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства, а также при рассмотрении этой категории дел и принятии судебного решения.

В результате проведенного исследования сформулированы выводы, предложения и рекомендации, направленные на совершенствование нормативно-правовых актов, регулирующих административное судопроизводство по делам об обжаловании решений о применении мер воздействия за нарушение бюджетного законодательства. В частности, предложено внести изменения в ст. 18 Кодекса административного судопроизводства Украины (в части отнесения рассмотрения этой категории дел к исключительной подсудности окружных административных судов) и ст. 124 Бюджетного кодекса Украины (в части увеличения срока на обжалование решения до 30 дней).

Ключевые слова: административное судопроизводство, административное дело, обжалование решений, мера воздействия, нарушения бюджетного законодательства, органы бюджетного контроля, распорядитель бюджетных средств, получатель бюджетных средств.

ANNOTATION

Dmytryk A. B. Administrative proceedings in cases of appeal against decisions on the application of measures for violation of budget legislation. – On the rights of manuscript.

Dissertation to obtain a scientific degree of a candidate in legal studies with specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Private higher education institution “Lviv University of Business and Law”, Lviv, 2017.

In the thesis the substantive and procedural aspects of the consideration of cases of administrative appeals of decisions of enforcement for violations of budget legislation.

On the basis of scientific and legal sources and jurisprudence in the thesis reveals substantial characteristics of an administrative case challenging the decisions of enforcement for violations of budget legislation and defined concepts such administrative proceedings; The peculiarities of application of measures for the budget as an offense subject to appeal before the administrative courts; characterized jurisdiction (jurisdiction) and jurisdiction cases appealing against decisions on the application of measures for violation of budget legislation; the analysis of the legal status of the plaintiffs and the defendants in this category of cases.

It was also found features handling of administrative appeal in the case of appeal against decisions on the application of measures for violation of budget legislation and singled out the basic problems of the Administrative Court when considering this category of cases.

As a result the study formulated conclusions, suggestions and recommendations aimed at the improvement of regulations governing administrative proceedings in cases of appeal against decisions on the application of measures for violation of budget legislation.

Key words: administrative proceedings, administrative case, appeal decisions, west exposure, violations of budget legislation, budget control authorities of the budgetary funds, the recipient of budget funds.